

S227200M-JRH/dbc

advokat Mikkel Borberg
Med venlig hilsen
Anders Rasmussen

UDSKRIFT
AF
ØSTRE LANDSRETS DOMBOG

DOM

Afsagt den 17. december 2004 af Østre Landsrets 23. afdeling (landsdommerne Karen-Anke Tørring, Ole Græsbøll Olesen og Maria Bruun Laursen (kst.) med domsmænd).

23. afd. a.s. nr. S-2272-04:

Anklagemyndigheden

mod

1) Eva Møller-Kristensen

(cpr.nr. [redacted])

(advokat Merethe Stagetorn, besk.)

2) Patrick Adrian Peters

(cpr.nr. [redacted])

(advokat Hanne Reumert, besk.)

Københavns Byrets 28. afdelings dom af 3. juni 2004

(28.2543/04) er anket af Eva Møller-Kristensen og Patrick Adrian Peters med påstand om frifindelse. Eva Møller-Kristensen har subsidiært nedlagt påstand om, at straffen må anses for udstået ved varetægtsfængslingen, jf. straffelovens § 86, stk. 1, 5. pkt.

Anklagemyndigheden har over for begge de tiltalte påstået skarpelse.

Anklagemyndigheden har endvidere over for Eva Møller-Kristensen ændret konfiskationspåstanden, således at der påstås fri-

- 2 -

findelse for dommens bestemmelse om konfiskation af ejendommen [redacted], Espergårde, [redacted] og har i stedet i medfør af straffelovens § 76 a, stk. 5, nedlagt påstand om konfiskation af 623.613,16 kr. Endelig har anklagemyndigheden i forhold til Eva Møller-Kristensen påstået frifindelse for dommens bestemmelse om konfiskation af indeståendet på kontonummer [redacted], ratepensionprivatordning, og indeståendet på kontonummer [redacted] indekskonto.

Anklagemyndigheden har ikke over for Patrick Adrian Peters gentaget påstandene om udvisning og konfiskation.

Anklagemyndigheden har berigtiget tiltalen således, at i sagens forhold 1 og 1a ændres antallet af bøger fra 44 til 43, at i forhold 1a ændres "hvorefter 44 bøger blev solgt" til "hvorefter 42 bøger blev solgt, og en forblev usolgt", og at i forhold 1a ændres "4,7 mio. d.kr." til "4,6 mio. d.kr."

Det er for landsretten vedrørende forhold 4 oplyst, at der i skabe i kælderen i ejendommen i Espergårde rettelig blev fundet 788 bøger tilhørende Det Kongelige Bibliotek.

Der er i landsretten afgivet supplerende forklaring af de tiltalte og vidnerne Jesper Düring Jørgensen og Susanne Budde, der begge har forklaret i det væsentlige som i byretten. Der er endvidere afgivet supplerende forklaringer af Silke Albrecht og Thomas Møller-Kristensen nu som vidner. Silke Albrecht og Thomas Møller-Kristensen har ligeledes forklaret i det væsentlige som i byretten.

Der er endvidere afgivet forklaring af Grethe Lis Tulgyesy, Lene Møller-Kristensen og politiassistent Jan Rasmussen.

- 3 -

De i byretten af vidnerne Margareth Ford, Jacob Leth, Claus Ferdinand, kriminalassistent Peter Dalegaard, kriminalassistent Torben Hansen og Leif Jacobsen afgivne forklaringer er dokumenteret i medfør af retsplejelovens § 965 c, stk. 4.

Grethe Lis Tulgyesy har forklaret, at hun har gået i skole med Eva Møller-Kristensen i 4. og 5. klasse. I 1958 flyttede hun til Canada, hvor hun er bosat i Ottawa. Hun kom til tider til Danmark for at besøge sin familie. Nogle gange besøgte hun også Eva Møller-Kristensen. Hun boede hos Eva Møller-Kristensen, da politiet foretog ransagning den 5. november 2003. I begyndelsen af januar 1997 var hun til middag hos Frede og Eva Møller-Kristensen. Da spurgte Frede, om hun kunne tænke sig at sælge nogle bøger for ham. Det var mest Frede, som hun under middagen talte med om bøgerne, og hun husker ikke, om Eva, der overværede samtalen, deltog heri. Frede fortalte, at han for mange år siden havde købt bøgerne af en dame i Jylland, som havde arvet bøgerne af Werner Jacobsen. Werner Jacobsen havde været etnograf og samlet bøger. Vidnet skulle tage et par bøger med hjem og kontakte Sotheby's i Toronto for at høre, hvad bøgerne var værd. For at gøre Frede og Eva Møller-Kristensen en tjeneste tog hun tre bøger med - en Rembrandt-bog, en bog af Tycho Brahe og en fransk dansebog. Frede foreslog, at hun kunne få 5 % for sin ulejlighed, hvilket hun dog ikke var interesseret i. Frede havde bedt hende ikke nævne hans navn og Danmark, da det ville være i konflikt med hans ansættelse på Det Kongelige Bibliotek. Der gik nok en måned efter hjemkomsten, inden hun ringede til Sotheby's, som foreslog hende at sende dem en kopi af titelbladene fra bøgerne, hvilke kopier Frede allerede havde givet hende. Det var formentlig titelbladet til Rembrandt-bogen, hun herefter sendte til Sotheby's. Da hun fik den foreløbige - og overraskende høje - vurdering af bogen fra Sotheby's, var hun straks klar over, at hun nok ikke ville have noget med sagen at gøre. Hun drøftede sagen med nogle venner og besluttede

- 4 -

efter et par uger, at hun ikke ville have noget med salget at gøre. Hun syntes, at det ville blive kompliceret at have kontakten med auktionsfirmaet. Det var endvidere risikabelt, da hun over for skattevæsenet skulle redegøre for bøgernes oprindelse, da hun ikke selv ejer ret mange penge. Hun tænkte først herpå efter, at hun var kommet tilbage til Canada. Den foreløbige vurdering var på ca. 30.000 canadiske dollars, svarende til ca. 120.000 kr. Det fandt hun i sig selv risikabelt, idet hun ikke vidste, hvordan hun skulle håndtere så mange penge, og hvordan hun skulle sende dem til Danmark. Endelig ville hun ikke lyve over for auktionsfirmaet med hensyn til bøgernes oprindelse. Det var det, som hun gav udtryk for i sit brev af 12. juli 1997 til Frede og Eva. Hun gjorde sig ingen overvejelser om, at bøgerne var stjålne, da hun stolede på sine venner. Hun vidste, at Frede i kraft af sit arbejde havde adgang til gamle bøger, men det kom som et chok for hende, at bøgerne var stjålne. Det var mest Frede, som hun under middagen talte med om bøgerne, og hun husker ikke, om Eva, der overværede samtalen, deltog heri. Hendes indtryk var, at Frede og Eva havde et godt ægteskab, men hun havde ikke noget indgående kendskab hertil. Det var på forhånd aftalt, at hun skulle overnatte hos Eva Møller-Kristensen i november 2003. Hun lagde ikke mærke til noget usædvanligt i huset og så ikke tegn på oprydning. I køkkenet var hun kun i vaskerummet. Hun åbnede ikke skabene.

Foreholdt sin forklaring til politirapport af 14. november 2003 om, at hun mente, at der kunne være noget "forkert i sagen", og "at Frede måske ikke havde fortalt hele sandheden om bøgernes ophav" forklarede hun, at dette er kriminalassistentens udlægning. Hun sagde, at hun ikke havde nogen mistanke om, at der var noget galt. Da kriminalassistentens computer var gået ned, kunne det ikke rettes, og hun skrev derfor politirapporten under. Hun vidste da, at der var sket fængsling for et større bogtyveri, men hun troede stadig ikke, at Frede

- 5 -

havde løjet for hende. Hun har ikke siden Eva Møller-Kristensens anholdelse talt med Eva, heller ikke telefonisk, men de har i tiden efter anholdelsen udvekslet enkelte breve. Det var hende, der udleverede brevet af 12. juli 1997 til politiet. Hun havde fået det af Eva Møller-Kristensen, som havde spurgt hende, om hun ville have nogle af sine gamle breve, som Eva Møller-Kristensen havde fundet under sin oprydning.

Forevist flere af disse breve, som er dateret med måneden først og afsluttet med "kærlig hilsen Grethe", sammenholdt med et brev til Eva Møller-Kristensen dateret "14. august 2004" og underskrevet "med venlig hilsen Grethe" forklarede vidnet, at hendes bror har hjulpet hende med at formulere brevet. Indholdet er udtryk for hendes opfattelse af sagen, men hun og hendes bror var blevet enige om, at det skulle være lidt formelt. Hun skrev brevet, da Eva Møller-Kristensen i et brev havde bedt hende vidne. Det ville hun meget nødtigt, da politiets henvendelse den 5. november 2003 i huset i Espergårde havde været meget traumatisk. Hun skrev brevet i den hensigt, at hun kunne undgå at komme til Danmark. Eva har ikke instrueret hende om indholdet af brevet.

Lene Møller-Kristensen har forklaret, at hendes far havde fortalt hende, at Silke og Nadiya solgte bøger for ham. Hun vidste ikke, at Patrick var indblandet. Hendes far havde fortalt, at bøgerne stammede fra Werner Jacobsen, men hun vidste ikke, at de var købt af et dødsbo. Hun hørte en gang imellem, at hendes forældre tjente penge ved salg af en bog og kunne se, at de fik lavet noget ved huset, men pengene interesserede hende ikke. Efter faderens død var det nødvendigt at rydde op, da hendes far havde samlet mange ting. Hun troede, at oprydningen startede senere end marts 2003, men politiet har fortalt hende, at oprydningen ifølge dagbøgerne startede i marts 2003. Hendes mor viste hende, at der stod bøger bag de andre bøger, og de blev begge overraskede og forvirrede. Der

- 6 -

gik i den forbindelse mange tanker gennem hendes hoved. Bøgerne kunne være solgt af Det Kongelige Bibliotek, men de talte også om, at de kunne være stjålne. Det passede imidlertid ikke ind i billedet af hendes far. I hendes hoved var det sådan, at de antikke bøger, hvorpå der ikke stod Det Kongelige Bibliotek, måtte være Werner Jacobsen-bøger. Bøgerne stod hulter til bulter blandt hinanden. Det strejffede dem ikke at ringe til politiet, men hun syntes, at de skulle kontakte biblioteket. Hendes mor håbede imidlertid på at finde en forklaring på bøgernes tilstedeværelse f.eks. blandt faderens mange sedler. Hendes mor var derfor ikke klar til at ringe til Det Kongelige Bibliotek, men spekulerede over, hvem hun skulle kontakte på biblioteket. Moderen måtte selv bestemme, hvornår biblioteket skulle kontaktes, da bøgerne var fundet i hendes hus. Hun husker ikke i dag, at hun har forklaret til politiet, at hun mange gange foreslog at ringe til politiet.

Det var primært hende, der lagde bøger fra Det Kongelige Bibliotek i papkasser. Hun ved ikke, om Thomas også hjalp hermed. I starten puttede de alle bøger, der stod bag ved andre bøger, ned i kasser i tilfældig orden. Kasserne blev sat til side, hvor der var plads. Det foregik over en længere periode. Senere blev bøgerne sorteret, således at bøger, hvorpå der stod Det Kongelige Bibliotek, blev sorteret fra, medens hun anså resten for at tilhøre Werner Jacobsen-samlingen. Hendes mor har nok bare accepteret, at hun foretog denne opdeling. Der var nok ca. lige mange af hver slags bøger. Hun tror ikke, at hendes mor undrede sig over særligt meget på det tidspunkt. Werner Jacobsen-bøgerne puttede hun ind alle steder, hvor der var plads, herunder i det blå skab i faderens soveværelse, hvor det var almindelig kendt, at der i forvejen stod de Werner Jacobsen-bøger, der var solgt af. Det er rigtigt, at politiets billeder fra ransagningen viser, at der i dette skab ligger bøger, hvorpå der står Det Kongelige Bibliotek. Oprydningen må være gået for hurtigt, men det vi-

- 7 -

ser, at hun ikke har haft nogen bagtanke med at lægge bøgerne der. Hun huskede det, som om skabene var stoppede. Det Kongelige Biblioteks bøger bar hun i kasser i kælderen. Det var sikkert hende, der derefter uden særlige bagtanker besluttede at anbringe bøgerne i skabe i kælderen. Hun vidste godt, at hendes mor førte dagbog.

Foreholdt dagbogsnotat af 23. marts 2003 om, at Silke og hendes mor have været i de "rare bøger" forklarede vidnet, at hendes mor blot tænkte på at komme af med bøgerne, og Silke skulle til Tyskland. Hun interesserede sig ikke selv for pengene.

Foreholdt dagbogsnotat af 26. september 2003 forklarede hun, at det godt kan passe, at det var på dette tidspunkt, hun satte bøgerne i kælderen. Det gjorde hun nok også i oktober, hvor Grethe skulle komme. Der stod bøger overalt.

Vidnet Jesper Düring Jørgensen har for landsretten forevist nogle bøger fundet i huset i Espergærde og udvalgt henholdsvis af ham og af advokat Hanne Reumert. Vidnet har i den forbindelse forklaret, hvorfor han mener, at de pågældende bøger m.v. tilhører Det Kongelige Bibliotek.

Landsrettens begrundelse og resultat:

Ad forældelse:

Det kan ikke tillægges betydning, at eventuelt tyveri eller underslæb vedrørende bøgerne fra Det Kongelige Bibliotek må anses for forældet, inden forældelsesfristen begyndte at løbe i forhold til de tiltalte. Med denne bemærkning tiltrædes det også efter bevisførelsen for landsretten og af de grunde, der er anført i dommen, at sagen ikke kan anses for forældet i forhold til de tiltalte.

Ad bøgerne:

Der blev i hjemmet i Espergårde fundet en lang række bøger, der ubestridt - ligesom de bøger, der blev fundet hos Christie's i London, hos Silke Albrecht og Thomas Møller-Kristensen samt hos Theresia Albrecht - tilhører Det Kongelige Bibliotek. Det tiltrædes derfor, at Frede Møller-Kristensen har tilegnet sig de pågældende bøger ved tyveri eller under-sløb fra Det Kongelige Bibliotek.

Det tiltrædes af de af byretten anførte grunde, at Frede Møller-Kristensen ikke har købt en bogsamling tilhørende Werner Jacobsen.

Ligesom de fundne bøger er de bøger og kobberstik, som er omfattet af forholdene 1, 2 og 3, registreret som manglende i Det Kongelige Bibliotek. Disse solgte bøger og kobberstik er alle solgt på foranledning af Frede Møller-Kristensen. Det tiltrædes derfor, at Frede Møller-Kristensen også har tilegnet sig de solgte bøger og kobberstik ved tyveri eller under-sløb fra Det Kongelige Bibliotek.

Ad skyldspørgsmålet:**Vedrørende forhold 1, 2, 3 og 5 (Eva Møller-Kristensen):**

Eva Møller-Kristensen var efter sin egen forklaring nødt til at skrive de ting ned, som Frede Møller-Kristensen skulle huske. Dette gjorde hun ifølge sin forklaring i dagbøgerne. Landsretten finder efter dagbogsnotaternes indhold det ubetænkeligt at lægge til grund, at Eva Møller-Kristensen havde fuldt kendskab til salgenes karakter. Selvom Grethe Lis Tullguesy efter sin forklaring i landsretten ikke ved sit brev af 12. juli 1997 havde gjort sig overvejelser om bøgernes oprin-

- 9 -

delse, og der således ikke i forhold til Eva Møller-Kristensen kan lægges afgørende vægt på dette brev, tiltrædes det herefter af de af byretten i øvrigt anførte grunde, at Eva Møller-Kristensen vidste eller bestemt formodede, at bøger og kobberstik hidrørte fra en strafbar lovovertrædelse.

Endvidere tiltrædes det herefter, og i øvrigt af de grunde, som byretten har anført - jf. herved også den tidligere gældende bestemmelse om hæleri i straffelovens § 284 - at Eva Møller-Kristensen er fundet skyldig efter anklageskriftet i forhold 1, 2 og 3, dog således at forhold 1 kun omfatter 43 bøger.

Med hensyn til bøgerne i forhold 5 blev 16 af disse efter Margareth Fords forklaring i byretten indleveret til salg hos Christie's i august 2003. Afleveringen hos Christie's skete således efter, at Eva Møller-Kristensen ifølge sin forklaring havde fundet en betydelig mængde bøger tilhørende Det Kongelige Bibliotek. Det tiltrædes herefter og af de grunde, som byretten har anført, at Eva Møller-Kristensen også er fundet skyldig i dette forhold.

Vedrørende forhold 4 (Eva Møller-Kristensen):

Som anført ovenfor, blev der indleveret bøger til Christie's efter, at Eva Møller-Kristensen havde fundet en betydelig mængde bøger tilhørende Det Kongelige Bibliotek. De fundne bøger blev placeret i kælderen. Herefter tiltrædes det af de grunde, som byretten har anført, at tiltalte er fundet skyldig i dette forhold.

Vedrørende forhold 1a og 3a (Patrick Adrian Peters):

Det kan efter det, der er anført ovenfor vedrørende bøger og kobberstik, lægges til grund, at bøgerne og kobberstikkene

- 10 -

omfattet af sagens forhold 1a og 3a tilhørte Det Kongelige Bibliotek.

Efter Grethe Lis Tulgyesys forklaring kan det som anført ikke lægges til grund, at hendes betænkkeligheder ved at sælge bøger for Frede og Eva Møller-Kristensen var begrundet med, at hun troede, at bøgerne stammede fra en strafbar handling.

4 voterende udtaler herefter:

Patrick Adrian Peters har forklaret, at Frede Møller-Kristensen fortalte, at de bøger, der blev solgt, stammede fra en bogsamling, der havde tilhørt Werner Jacobsen. At Frede Møller-Kristensen har forklaret således er bestyrket af de øvrige forklaringer.

Patrick Adrian Peters, der kom en del i hjemmet hos Frede Møller-Kristensen, har endvidere forklaret, at han aldrig har set den omtalte Werner Jacobsen-samling eller bøger fra Det Kongelige Bibliotek i hjemmet, og at han kun har været i Frede Møller-Kristensens soveværelse én gang og aldrig i arbejdsværelset.

For udenforstående kunne det ikke anses for usandsynligt, at ansatte på Det Kongelige Bibliotek ikke måtte handle med bøger. Da Patrick Adrian Peters' søster boede i New York, hvor bøgerne skulle sælges, findes den omstændighed, at han blev bedt om at formidle kontakten til søsteren, ikke i sig selv at have givet ham grund til at betvivle Frede Møller-Kristensens forklaring om bøgernes oprindelse. Herefter og idet det ikke ved de øvrige omstændigheder anført i byrettens dom med den til domfældelse tilstrækkelige sikkerhed er godtgjort, at Patrick Adrian Peters har haft det fornødne forsat til overtrædelse af straffelovens § 290, stemmer disse voterende for at frifinde Patrick Adrian Peters.

- 11 -

2 voterende udtaler:

Vi tiltræder af de grunde, som byretten i øvrigt har anført, herunder særligt at Patrick Adrian Peters og hans søster ifølge et dagbogsnotat af 20. april 2002 hver blev lovet 200.000 kr., at han er fundet skyldig i forhold 1a og 3a, idet forhold 1a som berigtiget for landsretten alene omfatter 43 bøger til en værdi af ca. 4,6 mio. kr.

Efter stemmeflertallet frifindes Patrick Adrian Peters.

Ad strafudmålingen:

3 voterende finder henset til Eva Møller-Kristensens høje alder, at der ikke er fuldt tilstrækkeligt grundlag for at forhøje straffen.

3 voterende udtaler, at uanset Eva Møller-Kristensens alder bør fængselsstraffen efter forholdenes omfang og karakter forhøjes til fængsel i 3 år og 6 måneder.

Efter stemmeafgivelsen stadfæstes strafudmålingen vedrørende Eva Møller-Kristensen.

Der er enighed om, at der ikke undtagelsesvis er grundlag for at bestemme, at hele straffen skal anses for udstået ved den skete varetægtsfængsling, jf. straffelovens § 85, stk. 1, 5. pkt.

Ad konfiskation:

Dommens bestemmelser om konfiskation over for Eva Møller-Kristensen stadfæstes med de ændringer, der fremgår af anklagemyndighedens påstand.

- 12 -

Ad erstatningskravet:

Efter de juridiske dommers bestemmelse er et erstatningskrav nedlagt af Det Kongelige Bibliotek nægtet forfølgning under straffesagen, jf. retsplejelovens § 991, stk. 4.

* * *

Tiltalte Eva Møller-Kristensen har været fortsat frihedsberøvet under anken.

T h i k e n d e s f o r r e t :

Byrettens dom i sagen mod Eva Møller-Kristensen stadfæstes med de ændringer, at hun frifindes for konfiskation af ejendommen ~~XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX~~, Espergarde, ~~XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX~~, at hun frifindes for konfiskation af indeståendet på kontonummer ~~XXXXXXXXXXXX~~, ratepensionprivatorde, og at hun frifindes for konfiskation af indeståendet på kontonummer ~~XXXXXXXXXXXX~~, indekskonto.

Hos Eva Møller-Kristensen konfiskeres yderligere 623.613,16 kr.

Patrick Adrian Peters frifindes.

Tiltalte Eva Møller-Kristensen skal betale de sagsomkostninger for landsretten, der vedrører hende, herunder salæret til den for hende beskikkede forsvarer.

Statskassen skal betale de sagsomkostninger for begge retter, der vedrører Patrick Adrian Peters, herunder salæret til den for ham beskikkede forsvarer.

- 13 -

(Sign.)

—————
Udskriftens rigtighed bekræftes. Østre Landsrets kontor, den 17 DEC. 2004

P.j.v.

J. Hansen

Jeanne Hansen
Kontorfuldmægtig

Arbejdsskiftet 2004